

Забчук Г.М.

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

Особливості діяльності вітчизняних банків і стимулювання їх орієнтації на інвестиційні потреби реального сектора

Банкам належить ключова роль у кредитно-фінансовому обслуговуванні економіки. Однак, у недавньому минулому багато банків зіграли деструктивну роль у розв'язанні кризи фінансової системи і всієї економіки країни. Це було зумовлено рядом особливостей нашої банківської системи. Банки часто не дбали про нарощування капіталу, розширення клієнтури і зміцненні зв'язків з реальним сектором економіки. Свою діяльність вони спрямовували на спекулятивні операції та отримання максимальних прибутків. Варто зазначити, що такими операціями активно займалися всі банки - і великі, і малі, на відміну від країн Заходу, де спекулятивними операціями, переважно, займаються великі банки. Тому під час кризи вижили не всі комерційні банки, а ті, що залишилися на плаву, продовжують, далеко не завжди задовільно, здійснювати свою професійну діяльність. Більшість з них не сприяють зростанню вітчизняної економіки, не відіграють відчутної ролі стимулювання виробництва. Так, зокрема, кредити, що надають банки промисловим та іншим підприємствам реального сектора економіки, доступні лише тим, фінансовий стан яких більш задовільний в сенсі платоспроможності, ліквідності забезпечення кредитів, а виробничі потужності використовуються повною мірою. Однак, кількість таких підприємств незначна.

Останніми роками збитки комерційних банків зростають. Так, у травні 2013 р. банківська система продемонструвала найгірший фінансовий результат з квітня 2010 р. [3]. Збитки банків зростають внаслідок неповернення або тривалого прострочення виданих позичок. Відновлення прибутковості банківської системи відбувається нерівномірно - низка великих банків продовжують отримувати значні збитки. До вже традиційної причини втрат -

формування резервів під проблемну заборгованість, як у Промінвестбанку і Правекс-банку, - в II кварталі 2013 року додався новий чинник. Банки почали відчувати негативні наслідки від залучення в кінці минулого року надто дорогих депозитів – саме з цієї причини різко погіршилися результати Банку Форум [2].

Варто зазначити, що нестабільність банківської системи підриває довіру населення до банків, незважаючи ні на які рейтинги. Тому для подолання кризових явищ необхідно посилити роль НБУ в регулюванні банківської діяльності та контролі за нею, зокрема, за збереженням коштів клієнтів, вкладників і кредиторів банків. При цьому, адміністративні наглядово-регулюючі функції не повинні заважати роботі банків, підмінити економічні принципи їх діяльності. Підвищення рівня капіталізації банківської системи вимагає обачності, щоб при цьому не «придушити» невеликі, але життєздатні й ефективні банки, орієнтовані на обслуговування малого та середнього бізнесу, підприємств агропромислового комплексу та іншої клієнтурі в невеликих містах та сільській місцевості.

Окрім того, давно назріла потреба змістити акцент у наглядовій практиці на більш раннє виявлення проблем, що дозволяло б своєчасно проводити заходи оздоровлення банків з метою підтримки ліквідності банківської системи (у тому числі шляхом злиття і поглинань). Це передбачає підвищення аналітичної роботи, спрямованої на підтримку ліквідності банківської системи, підвищення її ефективності.

Для орієнтації банківської системи на інвестиційні потреби реального сектора економіки необхідне створення банків з дольовою участю держави для реалізації соціально значущих масштабних проектів та фінансування таких галузей, як інфраструктура і сільське господарство, оскільки приватний капітал наочно продемонстрував свою нездатність та небажання працювати з великомасштабними та соціально значущими проектами. Такі банки стимулювали б розвиток відповідних галузей, створюючи можливості працювати в них і приватним комерційним банкам (наприклад, синдиковане

кредитування). Найбільш важливими сферами діяльності банків за участю держави повинні бути: кредитування реального сектору економіки, сільське господарство, дрібний і середній бізнес, інфраструктурні галузі (великомасштабні проекти з тривалими термінами окупності та низькоприбуткові), саме ті види діяльності, які є високо ризиковими для приватного капіталу.

Реструктуризація банківської системи повинна істотно сприяти й іншим позитивним змінам у роботі комерційних банків, наприклад, орієнтації банків не тільки на кредитування, а й інвестування; використання банками нових інвестиційних технологій; більш чітка орієнтація позичкового відсотка на облікову ставку НБУ; впровадження в практику ефективних механізмів зниження банківських ризиків; введення представників банку в менеджмент підприємств, що фінансуються; трастове управління активами підприємств, які фінансуються.

Список використаної літератури:

1. Банківська аналітика. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://bankografo.com/dosye-bankiv-onovleno-ye-vsi-banki-2013.html>
2. Губарь Е. Деньги идут на убыль [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kommersant.ua/doc/2241286>
3. Збитки банків у травні 2013 року зросли до рекордного значення за останні три роки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ua.prostobank.ua/depoziti/novini/zbitki_bankiv_u_travni_2013_roku_zr_osli_do_rekordnogo_znachennya_za_ostanni_tri_roki